

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

УДК 368:336.77:005.52(477)

Приймак Анастасія Юріївна, магістрантка

Науковий керівник: Худолій Ю. С., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАХОВИХ МЕХАНІЗМІВ У ЗНИЖЕННІ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Сучасні умови функціонування фінансового ринку України характеризуються високим рівнем кредитних ризиків, що пов'язано зі зростанням непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі, скороченням платоспроможності населення та загальною макроекономічною нестабільністю. У цих умовах важливого значення набуває розвиток системи страхування кредитних ризиків, яка виступає ефективним інструментом зниження фінансових втрат позичальників і кредиторів, стабілізації банківської системи та підвищення рівня фінансової безпеки держави.

За даними Національного банку України, у 2019-2024 рр. обсяг споживчих кредитів зріс із 212,5 млрд грн до 291,7 млрд грн, тобто майже на 37% (рис. 1). Водночас динаміка непрацюючих кредитів була нестабільною: якщо у 2021 р. їхня частка становила лише 9,84%, то у 2023 р. вона різко зросла до 22,67%, а у 2024 році знизилася до 14,92%.

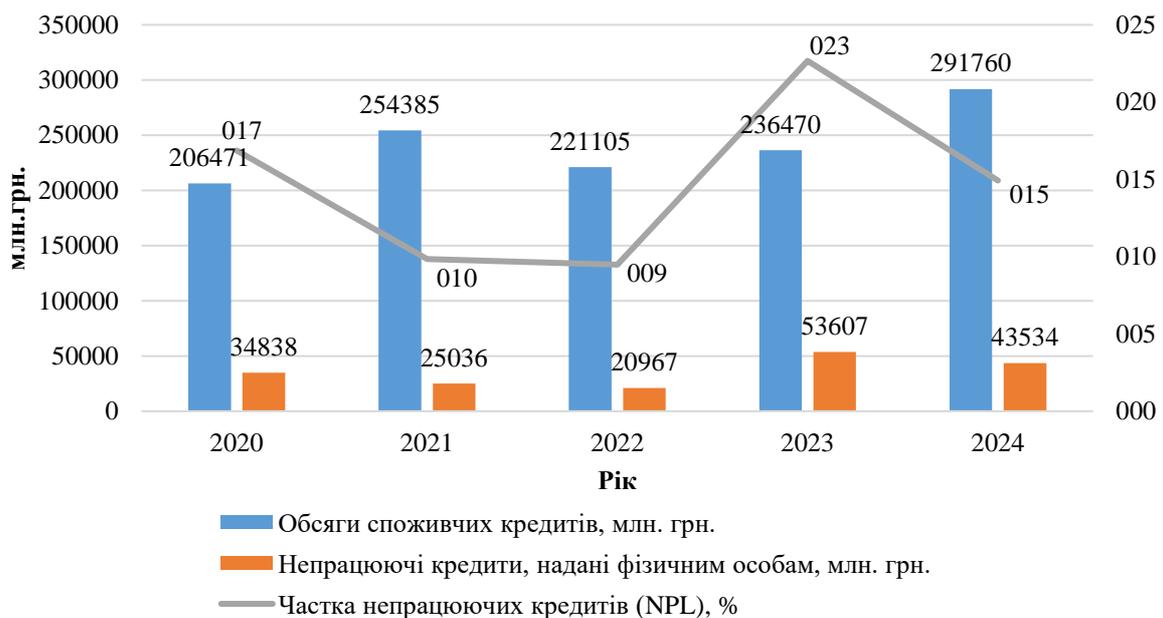

Рис. 1. Частка непрацюючих кредитів в загальному обсязі споживчих кредитів за 2019-2024 рр.

Джерело: створено автором на основі [1]

Такі коливання свідчать про підвищену чутливість кредитного портфеля банків до зовнішніх ризиків – воєнних, соціально-економічних і політичних.

Дані за 2020-2024 рр. (табл. 1) демонструють значні коливання на ринку кредитного страхування. Обсяг страхових премій у 2020 р. становив 259,1 млн грн, однак у 2021 році зменшився до 110,3 млн грн, а у 2022 році – до 18,1 млн грн. Починаючи з 2023 р., ринок поступово стабілізується: премії зросли до 19,9 млн грн, а у 2024 р. – до 25,2 млн грн. Водночас обсяг страхових виплат був нерівномірним і досяг піку у 2023 р. – 125,8 млн грн, що спричинило надвисокий рівень виплат (понад 600%).

Таблиця 1

Показники страхування кредитних ризиків в Україні протягом 2020-2024 рр.

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
Обсяг страхових премій, млн грн	259,1	110,3	18,1	19,9	25,2
Обсяг страхових виплат, млн грн	217,3	31,8	55,9	125,8	4,6
Кількість укладених договорів	1310	428	176	238	703
Рівень виплат, %	83,9	28,8	308,8	632,2	18,3
Кількість договорів страхування, за якими не виконано страхові зобов'язання у визначений договором термін	0	0	0	0	0

Джерело: створено автором на основі [1].

Зміна кількості укладених договорів (від 1310 у 2020 р. до 703 у 2024 р.) відображає поступове відновлення довіри клієнтів до страховиків після періоду невизначеності, спричиненої війною.

Позитивним є те, що за всі п'ять років не зафіксовано випадків невиконання страхових зобов'язань у визначений договором термін, що свідчить про належну фінансову дисципліну страховиків і стабільність їхніх зобов'язань перед клієнтами.

Отримані результати дозволяють стверджувати, що ринок кредитного страхування в Україні перебуває на етапі трансформації, поступово формуючи стабільну модель функціонування.

У наукових дослідженнях підкреслюється, що страхування кредитних ризиків є стратегічним елементом фінансової стабільності. Так, Назаренко Я. та Горобінська І. вказують, що поєднання традиційних та інноваційних інструментів страхування забезпечує ефективний розподіл ризиків у банківсько-страховій системі [2]. Севастьяненко О. акцентує на зростанні ролі цифровізації та розширенні продуктових ліній у сфері кредитного страхування [3], а за висновками ІАСРМ, такі інструменти визнаються у Базельських стандартах як легітимні засоби пом'якшення кредитного ризику [4]. Досвід Європейського центрального банку підтверджує, що участь страхових компаній у зниженні кредитних ризиків підвищує стійкість фінансової системи, за умови дотримання принципів прозорості та належного регулювання [5].

Отже, подальший розвиток страхових механізмів у зниженні кредитних ризиків в Україні повинен спиратися на цифровізацію, розширення перестраховування й адаптацію до європейських стандартів.

Література

1. Статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>.
2. Назаренко Я.Я., Горобінська І.В., Бабич Л.М. та ін. Страхування кредитних ризиків у банках: стратегії та методи управління. *Актуальні питання економічних наук*. № 12. 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15866791>.
3. Севастьяненко О.В., Гервасовська А.В. Особливості страхування кредитних ризиків. *Київський юридичний журнал*. 2024. № 5. С. 68-74.
4. Credit Risk Insurance. IACPM. URL: <https://iacpm.org/wp-content/uploads/2025/08/IACPM-Credit-Risk-Insurance-brand-20250730-V531.pdf>.
5. Credit risk protection by insurance companies. European Central Bank. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/fsr/focus/2011/pdf/ecb~54ea666126.fsrbox201112_13.pdf.

6. Маслій О.А., Белкіна М.О. Вплив пандемії на розвиток страхового ринку України. *Економіка і регіон*. 2021. № 4 (83). С. 67-74.

7. Skryl V., Hlushko A. Insurtech: new opportunities for the development of the insurance market. *Економіка і регіон*. 2023. № 1. С. 144–151. URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/2877/2283>

УДК 336.741.6

Сидоренко Софія Віталіївна, студентка

Науковий керівник: Худолій Ю. С., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОБАНКІВ В УКРАЇНІ

Фінансовий сектор України переживає період глибокої трансформації, зумовленої стрімким впровадженням цифрових технологій та еволюцією споживацьких переваг. Особливу роль у цьому процесі відіграють необанки – фінансові установи, що здійснюють діяльність виключно через онлайн-канали, пропонуючи клієнтам інноваційні продукти посередництвом мобільних застосунків [1].

Протягом останніх п'яти років глобальний ринок повнофункціональних цифрових банків продемонстрував надзвичайно динамічне зростання. За інформацією аналітичного центру Burnmark, станом на кінець 2016 року у світі функціонувало вже понад сімдесят фінансових установ нового формату [2]. Експертні оцінки свідчать, що у 2018–2023 роках кількість користувачів необанків збільшилася більш ніж у десять разів, сягнувши 394 мільйонів осіб. Рівень проникнення цифрових банківських сервісів у 2023 році охопив близько 15% населення, а до 2028 року очікується перевищення показника у 20% [8].

Географічний розподіл необанків засвідчує, що Європа виступає одним із найрозвиненіших ринків необанкінгу завдяки регулятивним реформам, зокрема першій та другій директивам про платіжні послуги (PSD1 та PSD2), а також режимам ліцензування (EMI), які сприяли стрімкому розвитку сектору [1]. Водночас за рівнем проникнення необанків лідирують ринки країн, що розвиваються: Бразилія посіла перше місце з 43% населення, яке має рахунок в необанку, друге місце посідає Індія з 26% населення, тоді як у країнах Європи показник виявляється значно меншим [13] (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг країн за рівнем проникнення необанків на ринок у 2023 році

№	Країна	Кількість клієнтів у необанках, млн	Частка населення з рахунком у необанку, %
1	Бразилія	93,052	43
2	Індія	371,8	26
3	Ірландія	1,113	22
4	Сінгапур	1,262	21
5	Гонконг	1,498	20
6	ОАЕ	1,808	19
7	Мексика	21,838	17
8	Іспанія	8,078	17
9	ПАР	9,061	15
10	Німеччина	11,66	14

Джерело: складено на основі [5].